

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการบริการตรวจพยาธิเข็มหมุดในเด็กและ
ให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคพยาธิลำไส้แก่ผู้ปกครองเด็ก
ประจำปีการศึกษา 2558
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรการแพทย์ ชั้นปีที่ 1
ณ สถานที่ตามกำหนดการของสำนักพัฒนานักศึกษา
(การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนวิชา AN 1004 กายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์)

องค์ความรู้ที่นักศึกษาได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ สรุปได้ดังนี้

ด้านวิธีการตรวจ

นักศึกษาได้รับความชำนาญในการตรวจหาไข่พยาธิเข็มหมุดด้วยวิธีสกอตเทปเทคนิค (Scotch tape technique) ซึ่งเป็นเทคนิคการใช้แผ่นสกอตเทปใส แปะ ด้านเหนียวที่ผิวบริเวณรอบ ๆ รูทวารหนัก (perianal skin) เพื่อให้ไข่พยาธิติดที่แผ่นเทป จากนั้นนำด้านเหนียวไปติดบนแผ่นสไลด์แก้ว แล้วนำไปตรวจหาไข่พยาธิด้วยกล้องจุลทรรศน์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ทำการฝึกฝนจนได้รับความชำนาญ

ด้านความรู้เกี่ยวกับพยาธิเข็มหมุด

นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับพยาธิเข็มหมุดว่าทำให้เกิดโรคพยาธิเข็มหมุด คือ โรคที่เกิดจากพยาธิตัวกลมที่มีชื่อเรียกว่า เอนเตอร์โรเบียส เวอร์มิคูลาริส (*Enterobius vermicularis*) หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า พยาธิเข็มหมุด เนื่องจากตัวพยาธิมีลักษณะ กลม สีขาวใส และบริเวณหัวจะโป่งพองออก ทำให้มองดูคล้ายหัวเข็มหมุด ตัวผู้มีความยาวประมาณ 2-5 มม. ส่วนตัวเมียจะยาวกว่าคือ ประมาณ 8-13 มม. ซึ่งตัวพยาธิอาศัยอยู่ที่ไหนในร่างกายของเรา ตัวเต็มวัยของพยาธิชนิดนี้อาศัยอยู่ในบริเวณลำไส้ใหญ่ส่วนปลายของคน หลังจากพยาธิตัวผู้และตัวเมียผสมพันธุ์กันแล้วพยาธิตัวเมียจะคลานออกมาวางไข่บริเวณทวารหนัก หรือบริเวณช่องคลอดสตรี โดยมักจะคลานออกมาในเวลากลางคืน นอกจากอาการคันก้นแล้ว จะมีอาการอย่างอื่นอีกไหม ที่บอกได้ว่าติดโรคพยาธินี้ ซึ่งเมื่อเกามากขึ้นจะทำให้เกิดรอยถลอก เป็นแผลติดเชื้อได้ ในเด็กเล็กจะมีอาการหงุดหงิด นอนไม่หลับ แสบก้น เบื่ออาหาร และน้ำหนักลด ในผู้หญิงถ้าพยาธิคลานกลับเข้าไปในช่องคลอด ก็จะทำให้เกิดการอักเสบของมดลูก และบริเวณที่พยาธิไต่ผ่าน ส่วนในผู้ชาย ถ้าพยาธิไต่ผ่านเข้าไปตามท่อปัสสาวะ และต่อมลูกหมากก็จะทำให้เกิดการอักเสบขึ้นได้

ด้านปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อพยาธิเข็มหมุด

ผู้ที่สามารถติดโรคพยาธิเข็มหมุดได้มาก คือ เด็กทารก เด็กเล็ก มักติดโรคพยาธินี้ เพราะยังดูแลตัวเองไม่ได้ ในเรื่องความสะอาด นอกจากนี้โรคนี้ยังมักระบาดในคนที่สัมผัสและอยู่คลุกคลีรวมกันเป็นกลุ่ม เช่น ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์คนชรา และคนภายในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งคนจะติดโรคนี้ ถ้ากินไข่พยาธิเข้าไป ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ถ้าเด็กเกาก้นแล้ว ไข่อาจติดมากับมือและชอกเล็บ เมื่อเด็กเอานิ้วเข้าปากหรือดูดนิ้วก็ได้รับไข่พยาธิเข้าไป หรือถ้าไข่พยาธิที่ติดมากับเครื่องใช้ของคนที่เป็นโรคพยาธิ เช่น เสื้อผ้า ลูกบิดประตู เมื่อเราเอามือไปสัมผัส แล้วนำมาเข้าปากก็จะติดโรคได้ นอกจากนี้คนยังติดโรคได้ จากการหายใจ เพราะไข่พยาธิตัวนี้มีน้ำหนักเบา เมื่อสะบัดเสื้อผ้า ผ้าห่ม หรือผ้าปูที่นอน จะทำให้ไข่ฟุ้งกระจายปลิวไปในอากาศ เมื่อเราหายใจเอาไข่เข้าไปก็จะติดโรคได้

ด้านการนำความรู้ไปสู่การบริการชุมชน

นักศึกษาเกิดทักษะในการให้บริการต่อชุมชน โดยการนำความรู้ในเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้ และเห็นภาพรวม และสถานการณ์จริงของปัญหาของการแพร่ระบาดของพยาธิเข็มหมุด ทำให้เห็นความสำคัญของเนื้อหาที่เรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เป็นอย่างดี